

TERVEYSASEMAN OSASTOFARMASIAPILOTTI 10/2022 – 11/2023

Kai Vätäinen

Lääkitysturvallisuusvastaava, Kymenlaakso
Osastofarmaseutti (BSc in Pharmacy)

Kliinisen farmasian maisteri (MSc in Clinical Pharmacy – International Practice and Policy)

Osastofarmasian erityispätevyys

HUS Apteekki, Kymenlaakso
Kotkantie 41, 48210 Kotka

040 481 5214

- Pilotin tavoitteet ja kesto
- Farmaseutin työnkuva, potilaiden ohjaaminen farmaseutille
- Tuloksia 1. kuukaudelta

- Taustana HUS:ssa ja muualla Suomessa jo olemassa olevat farmaseutin pth vastaanottopalvelut (Uusimaa, PäijätSote, ESSOTE) – erityisesti Uudellamaalla kehitetyt protokollamallit
- Pilotin tavoitteena tuoda kliinisen farmasian palveluja pysyväksi osaksi perusterveydenhuollon vastaanotto toimintaa ja löytää Kymsoteen yhteinen toimintamalli ja toimintatavat, jotta toimintaa voitaisiin laajentaa koko Kymenlaakson terveysasemille
- Pilotti alkanut vko 40 3.10.2022 ja kestää 11/2023 asti
 - Ensin Ratamo/Kouvolan TA
 - V. 2023 aikana jokin Kotkan TA (ei vielä varmaa, missä)
- Pilotin aikana tehdään tilastointia ja seurataan edistymistä muutaman viikon-kuukauden sykleissä

Terveysaseman farmaseutin työtehtäviin kuuluvat alkuvaiheessa mm.:

- lääkitysten ajantasaistus
- reseptien uusimiseen liittyvät selvittelyt
- lääkehoidon ohjaus
- lääkehoidon arviointi
- mahdollisuus konsultoida kaikissa lääkkeisiin liittyvissä kysymyksissä ja selvitettävissä asioissa (käytössä HUS Apteekin laajat lääketietokannat ja materiaalit)

- Farmaseutti tekee kirjaukset FAR näkymälle (rinnakkaiskirjaus YLE:llä)
- Farmaseutin vastaanottoa tehdään puhelimitse (alustavasti Ma-To) ja varsinaisena vastaanottona Ratamossa (alustavasti Pe)
- Palvelu on potilaalle maksuton

FARMASEUTTIEN KIRJAAMINEN

- Farmaseutit kirjaavat LC:een omia kirjaamisohjeita ja LC Lääkityksen kirjaamisohjeita noudattaen
- Farmaseuteilla on oma näkymä FAR (Lääkealan ammattilaiset), joka jaetaan YLE(+ tarv. YLEHOI) näkymille rinnakkaiskirjauksena
- FAR näkymällä on omat fraasipohjat jokaiselle työtehtävälle, esim. ajantasaistus:

**LÄÄKEHOITO (osastofarmaseutti)
LÄÄKITYKSEN AJANTASAISTAMINEN**

Lääkityksestä huolehtiminen: Tähän kirjataan potilaan lääkehoidosta vastaava taho ja siihen liittyvät asiat, esim. huolehtii itse ja jakaa lääkkeet dosettii / kotihoito valvoo annosjakelu lääkkeiden ottamisen tms.

Haastattelussa ilmenneet asiat: Potilaan kertomat ongelmat lääkehoidossa ja ilmenneet haittavaikutukset, poikkeava käyttö, ongelmat hoitoon sitoutumisessa, lääkituksen viimeaikaiset muutokset)

Havainnot lääkityksestä lääkärille: Kliinisesti merkittävät yhteisvaikutukset, epätarkoituksenmukaiset päällekkäisyydet, määräyksistä ja teksteistä poikkeava lääkkeiden käyttö ym., tarvittaessa voi viitata myös ylempään kohtiin.

Mukana olevat lääkkeet: Kirjaa tähän lääkkeet, jotka potilaalla mukana

Lääkitystiedon lähde: Kirjaa kaikki käyttämäsi lähteet, vähintään kaksi luotettavaa lähdettä

- Ensisijaisesti potilaat ohjataan farmaseutille ajanvarauskirjan kautta
- Ajanvarauskirja löytyy LC:sta nimellä TAFAR –Far-TA farmaseutti Ratamo
- Ajanvarauksen syy kirjataan YLE/YLEHOI:lle ajanvarauksen yhteydessä
- Potilaita voi ohjata farmaseutille kaikki Ratamon terveydenhuollon ammattihenkilöt ja Kaiku24
- Kun potilas ohjataan farmaseutille, tulee potilaalle kertoa ajankohta ja yhteydenottotapa/vastaanottopaikka
- Ajanvarauksista voi konsultoida farmaseuttia myös Teamsissa, puhelimitse, LC viestillä tai paikan päällä (ei henkilötietoja!)
- Farmaseutti voi myös itse sopia potilaan kanssa sopivan vastaanotto- tai puhelinajan
- Farmaseutti voi myös omasta aloitteestaan varata potilaalle ajan esim. ajantasaistuksen/reseptin uusinnan/ohjauksen yhteydessä, jos herää tarve toiselle työtehtävälle esim. lääkehoidon arvioinnille

Terveysaseman farmaseutille ohjataan aina:

- Määräaikaiskontrolliin (vuosikontrolliin, diabetes-, astma-, haavavastaanotolle) tulevat potilaat
- Lääkeasioissa hoitajan/lääkärin vastaanotolle tulevat potilaat
- Potilaat, joiden lääkitystä ei ole merkitty ajantasaistetuksi viimeisen 6kk sisällä

Eriyisen herkästi farmaseutille kannattaa ohjata potilaat, joilla:

- Herää epäily lääkeongelmasta, huonosta hoitoon sitoutumisesta tms.
- Yli 75 v. tai yli 7 lääkettä käytössä
- Tulossa siirtyminen annosjakelun piiriin

Kouvolan terveysasemalla Ratamokeskuksessa on alkanut uutena palvelukoikeiluna farmaseutin vastaanotto

- *Huolestuttaako lääkelistasi ajantasaisuus?*
- *Onko sinulla kysyttävää lääkehoitosi kokonaisuudesta, lääkkeidesi yhteensopivuudesta tai haluatko ohjausta lääkkeiden käyttöön?*

Terveysaseman farmaseutti voi auttaa kaikkien näiden lääkehoitoon liittyvien haasteiden kanssa

Palvelu on asiakkaalle maksuton!

Näin pääset farmaseutin puheille

- Voit varata ajan farmaseutille mainitsemalla asiasta hoitajan/lääkärin vastaanoton yhteydessä tai soittamalla terveysaseman ajanvaraukseen [05 220 2000](tel:052202000) (ma-pe 7-18)

- Tarkastetaan ja päivitetään potilaan LC Lääkitys ajantasalle, lääkityksen ja lääkkeiden käytön asianmukaisuuden kevyt tarkastus

- Farmaseutilla oma checklist/toimintatapa lääkityksen ajantasaistukseen, tarkastetaan lääkkeet vähintään kahdesta luotettavasta lähteestä (potilas, reseptikeskus, tekstit, omat lääkkeet/lääkelista, dosetti jne.)

- Tarkastetaan uusittavien reseptien toimitukset, käytön asianmukaisuus, tarvittaessa ajantasaistetaan lääkitys, hoidon seuranta (esim. tarvittavat pitoisuuskontrollit)
- Reseptin uusimiseen **varataan konsultaatioaika** (ei sidottu aikaan)
- Tarkka malli tulee tarkentumaan pilotin edetessä, täysin uusi osastofarmasian toiminto

Reseptin uusinnassa farmaseutille kannattaa erityisen herkästi ohjata:

- Monilääkitty potilas, epäily lääkemääräyksestä poikkeavasta käytöstä tms.
- Uusittava lääke on riskilääke, PKV/N-lääke tai seurantaa vaativa lääke (esim. digoksiini)

Farmaseutin ohjaukseen kannattaa erityisesti ohjata:

- Epäily hoitoon sitoutumisen ongelmasta
- Epäily lääkkeen annostelulaitteen käyttöön liittyvästä ongelmasta (suositellaan vastaanottoaikaa)
- Lääkitykseen liittyvä huoli tai muu tarve lääkehoidon ohjaukselle
- Erityisestä neuvontaa vaativat lääkkeet (esim. antikoagulantit, inhaloitavat lääkkeet, metotreksaatti)

Lääkehoidon arviointi

- Potilaan lääkityksen kokonaisuuden arviointi; yhteisvaikutukset, haittavaikutukset, hoitosuositusten mukaisuus, päällekkäinen lääkitys ym.
- HUSin yhteinen malli lääkehoidon arvioinnille ohjaa arvion tekemistä käytännössä (omat lomakkeet ja toimintatavat), vain LHA-koulutuksen (tai vastaavan) suorittaneet farmaseutit voivat tehdä

Lääkehoidon arviointiin kannattaa erityisesti ohjata:

- Epäily hallitsemattomasta monilääkityksestä
- Lääkityksen toteuttamiseen liittyvät ongelmat, haittavaikutusepäily, lääkityksen yhteensopivuuden ongelmat
- Reseptin uusimisen yhteydessä tarvitaan tarkempaa tietoa potilaan lääkityksestä, toteutumisesta ja tarkoituksenmukaisuudesta

Havaintoja pilotista vko 40-43

Aikaväli	Hoitajan kons.	Lääkärin kons.	Kaiku24	Lääkityksen ajantasaistus	Potilaan ohjaus	Reseptin uusiminen	Reseptien kpl määrä
VKO 40	17	1	?	17	2	10	ei vertailukelpoinen
VKO 41	25	1	?	26	2	11	25
VKO 42	21	2	4	20	2	2	2
VKO 43	29	0	3	29	2	6	10
Yhteensä	92	4	7	92	8	29	37

- Hoidollisesti merkittäviä havaintoja lääkityksestä tehty n. 15
- Hoitoon sitoutumattomia asiakkaita tunnistettu ja ohjattu hoidon piiriin
- Puuttuvia lab-seurantoja ehdotettu lääkärille

- Ajantasaistukset poikivat ainakin lääkeohjauksesta ja reseptien uusintoja
- Lääkelistojen ajantasaistuksissa käytännössä kaikkien kohdalla puutteita ja runsaasti korjattavaa

VIELÄ KEHITETTÄVÄÄ..

- Ajanvarauskirjan lopullinen muoto
- Avoapteekkiyhteistyö
- Varsinaiselle vastaanotolle ei ole ollut kiinnostusta – toisaalta ei välttämättä tarpeellistakaan ainakaan tällä hetkellä ohjautuneista potilaista – kohdistaminen?
- Muiden farmaseuttisten palveluiden käyttöönotto myöhemmässä vaiheessa (PKV-vieroitus, varfariini -> NOAC vaihdot)
- Kouluttamista TA:n henkilökunnalle

Kiitos!

Kysymyksiä?